

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Štev. 172.

V Ljubljani, v torek 30. julija 1901.

Letnik XXIX.

Vabilo na naročbo.

S 1. avgustom se pričinja nova naročba, na katero uljudno vabimo p. n. občinstvo.

„SLOVENEK“

velja za ljubljanske naročnike v upravnistvu:

Vse leto 20 kron. Četrta leta . 5 kron.
Pol leta 10 „ | Jeden mesec 1 K 70 h
Za pošiljanje na dom je plačati 20 h na mesec.

Po pošti pošiljan velja:

Vse leto 26 kron. Četrta leta . 6 K 50 h
Pol leta 13 „ | Jeden mesec 2 K 20 h

Plačuje se naprej.

Na naročila brez priložene naročnine se ne ozira.

Upravištvo „Slovenca“.

Narod in narodnost.*)

1. Narod.

Iz rodbine se razvije narod (od besede: naroditi). Vedno ne pomenja enega rodu ali plemena, ker se v rodbinah lahko združujejo različni rodovi. Večina sedanjih evropskih narodov je nastala po zmesi dveh ali več rodov; tako na pr. Lahi, Francozi, Španci, Angleži in večina Nemcev. Zato se ne krijejo tisti znaki, po katerih ločimo rodove, s tistimi, po katerih razlikujemo narode. Rodove ali plemena določuje namreč kožna barva, boja in svojstva brade, očesna oblika, očesni kot in razmerje dolžine in širine pri lobanji. Pri narodih pa ti naradni znaki niso nujno ločeni, da bi na pr. Slovani morali biti dolgoglavci itd. Narod ima pač vsled skupnega izvira nekaj svojih telesnih znakov, poglavito je pa skupno duševno življenje: omika, zlasti pa jezik. V en narod ali k eni narodnosti štejemopotemtakem tiste rodbine in posamnike, ki imajo po skupnem izvoru in vzajemnem življenju

*) Iz 5-6 snopiča dr. L. Kreka „Socijalizma“, ki je ravnokar izšel.

enake telesne, zlasti pa duševne lastnosti in en jezik. Vse te lastnosti se imenujejo s skupnim imenom narodnost.

Novejši čas razlagajo nekateri narod popolnoma drugače. Glavni njihov zastopnik je dr. L. Gumpłowicz, ki trdi, da je bistvo narodnosti v vzajemnosti omike in skupnih ljudskih koristi v eni državi. Tako-le pravi: „Bila je samo zmota, ki se je počasi opustila, da se je v določevanje narodnostnega pojma sprejel znak skupnega izvora; ravno tako se ne sme sprejeti skupni jezik k temu pojmu, če hočemo, da bo prikladen vsem narodnostim. Eštvös je popolnoma pravilno slutil, da ne tvori narodnosti ne skupni izvor, ne skupni jezik. Narodnost je v svojem jedru kulturna in duševna vzajemnost, ki jo rodi in pospešuje skupna država; ta vzajemnost ni da bi se morala povsod in nujno izražati v enem jeziku“. — „Najdoločnejše je povdaril to narodno stališče Majlath, ki je očitno dejal, da se ima na Ogerskem vsak za Ogra, naj govori kakršen koli jezik“.

Gumpłowicz nas s tem sam opominja, komu ima služiti ta pojem narodnosti. Podpirati hoče narodno oholost pri vladajočih narodnostih in opravičiti zatiranje drugih narodnosti v državi. Zlasti Mažari se drže tega načela, na katerega podlagi duše vsak pojav samostojnega narodnega življenja pri nemažarskih narodih svoje države. Tudi med Nemci se kaže ta pojem, ki je poln zmot in ves prepojen s krivičnostjo. Gumpłowicz, ki ga je prvi utemeljeval, govori naravnost, da je znamenje napredka, če izginejo „mnoga na duhu revna in brezkulturna narečja“; s tem izreka ne samo pravico, marveč celo dolžnost, da država skrbi, naj izginejo. Država in narod nista istovetna pojma, če tudi se večkrat materialno krijeta, tam namreč, kjer prebiva en narod v eni državi. Na Belgijo in Švico, češ, da se tam govori o belgijskem in švicarskem narodu, dasi se govore različni jeziki v teh državah, se ne more nihče sklicevati. Nikdar se ne govori o belgijski

ali švicarski narodnosti; beseda narod pomenja v gorenjem pomenu edino le ljudstvo, ki prebiva v belgijski ali švicarski državi. Na vsak način moramo k znakom naroda v prvi vrsti poleg skupnega izvora šteti skupni jezik.

Narod je družba.

Mej nujnimi družbami smo našli tudi narod. S tem smo seveda tudi priznali, da je narod družaben organizem, prava družba. To vprašanje še ni znanstveno obdelano. Sem pa tja se ga kdo zadene, a kolikor poznamo sem spadajočega slovstva, se dozda splošno taji družaben značaj naroda. Če se umeva narod v Gumpłowiczovem smislu, potem je seveda družba, ker se istoveti z državo, a dejansko pripada ta značaj po njegovem edino le vladajoči narodnosti. Tiste narodnosti, ki govore „na duhu revna in brezkulturna narečja“, nimajo potemtakem nobenih pravic, kamo-li znak družabnega organizma. Mi pa trdimo, da je vsak narod natorna družba, kakor človeštvo, rodbina in država.

Nasprotno zagovarja zlasti dr. Frind in navaja tele protidokaze: Narodnost pomenja samo, da ima več rodbin in posamnikov neke skupne lastnosti. Iz tega pa ne izvira noben skupen smoter in nobeno vzajemno delovanje, ker ni nobene oblasti, ki bi te vodila.

Tem odgovarjamo: Res je, da spajajo narod skupne lastnosti njegovih članov. Te lastnosti same po sebi še ne ustanavljajo družbe, če ni v zvezi z njimi tudi vzajemnost dolžnosti in pravic, katere ureja neka skupna oblast.

Ljubezen do lastnega naroda, jezika in domovine ni samo nekakšno natorno nagnenje, marveč je npravna dolžnost¹⁾.

¹⁾ Krasen zgled odločne ljubezni do svojega naroda in materinega jezika imamo pri Nehemiju. Ko je s perzijskega kraljevega dvora za časa kralja Darija Nota (krog l. 423. pr. Kr.) drugič prišel v Jeruzalem, da bi potrdil svoje ljudstvo v Mojzesovi postavi, pripoveduje sam o sebi tudi to-le: „Tiste dni sem videl Jude, ki so azoške in amonske in moabske žene jemali. In njihovi otroci so govorili na pol azoški in niso znali govoriti judovski; in govorili so jezik obeh ljudstev vse križem. In okregal sem jih in preklel, in otepel sem nekaj mož izmed njih in jim izpulil lasec. (Neh. 13, 23-25.)

Človek prejema najpreje po rodbini vzgojo, izomiko in neko socialno stališče. Rodbina pa nima tega, kar daje otrokom, sama iz sebe, marveč večinoma od celega naroda, ali še od širše družbe. Zato mora biti človek narodu hvaležen in s hvaležnostjo se morata družiti ljubezen in spoštovanje²⁾. O tem so vsi pravoslavci edini. Ljubezen, spoštovanje in hvaležnost do domovine, do rodne jezika, do domačih navad in socialnih ustanov, do svoje politiške skupine, so vzvišene npravne kreposti. Brez njih razpada družno življenje. Kjer pa žive, poganja bujen napredek in se razvija cvetoče socialno gibanje. Samo po sebi se umeva, da ne smejo ostati te kreposti zgolj občutki, marveč da morajo dejansko napolnovati um in voljo in se kazati v čvrstem delovanju. Ljubezen, spoštovanje in hvaležnost do naroda ne smejo biti samo v besedah, marveč v dejanju.

Potemtakem smo gledé na narod in narodnost na npravnih tleh. Pri narodu nimamo torej samo skupnih lastnosti, marveč na temelju teh lastnosti kalé npravne dolžnosti in z njimi zvezane pravice. Kar moram, tudi smem. Ker torej moram ljubiti in hvaležno spoštovati svoj narod, svoj jezik, svojo domovino, zato jo tudi smem in nihče nima pravice, da bi mi to branil. Z menoj vred imajo pa tudi vsi drugi sonarodnjaki te dolžnosti in iz njih izvirajoče pravice. Kakor nas vežejo skupne narodne lastnosti, tako nas spajajo tudi skupne npravne dolžnosti in pravice z ozirom na narod. S tem, da izvršujemo svoje npravne dolžnosti do naroda, delujemo v skupni smoter. Dolžnosti imamo vsi, a ne izvršujemo jih vsi na enak način, marveč vsak po svojih zmožnostih in razmerah. Te dolžnosti so natorno npravne. Natora sama jih zahteva in jim daje pravo smer. Za njihovo izvrševanje ni nujno, da bi se jasno umeval pojem naroda. Ljubezen do narodne hiše in vasi, do domačih hribov in dolin, do šeg in navad v domačem kraju, do starih spo-

²⁾ Te kreposti imenujemo latinski z eno besedo pietas, ki se rabi v vseh omikanih jezikih. Mi bi ji rekli pieteta.

LISTEK.

Med romanskimi národi.

Popotni spomini iz Italije, Španije, Francije in Švice. Piše Jos. Lavtžar.

(Dalje.)

18. Iz Berna v Zürich.

Vso to pisarijo z naslovom „Med romanskimi národi“ bi moral sedaj pravzaprav končati, ker smo v Bernu že med nemškimi Švicarji. Toda ako to storim, mi zna kdo očitati, da sem popotne spomine prezgodaj dovršil, preden sem namreč prišel domu; želim torej povedati tudi ostale dogodke ter se posloviti od bralca še le pri povratku v domovino.

Rad bi se bil pomudil dalj časa v Bernu, a treba se je držati določenega reda in odriniti naprej. Zopet ropotajo kolesa ter nas neso proti severu, da vidimo švicarske nižave. Pri Burgdorfu se odpre dolina Emmen (Emmenthal), znana po okusnem siru; ob jugu vedno bolj zginjujejo gore, bližje smo reki Aare, širša postaja ravan:

In kamor se oko ozre, povsod se mi nov svet odpre.

Opazil sem mnogo narodne noše, posebno pri ženskah. Svitlobeli rokavi jim se-

gajo do lakti, odtod dalje ogrinja roke črn pajčolan, baržunasti modrci so okrašeni s srebrnimi verižicami, pripetimi na hrbtu in na prsih, klobuček na glavi pa dovršuje slikovito obleko.

V Aaru-u dobimo mlado sopotnico. Vso pot ni govorila z nikomur in nihče ni govoril z njo, a na njenem vedenju ni videti kake domišljavosti, pač pa odseva s tega obraza nepokvarjeno srce. Pomaknem se k tovarišu ter mu pravim:

„Česa spominjajo te poteze? Ali ni profil podoben onemu naše pokojne cesarice Elizabete, kakor jo slikajo izza njenih mladih let?“

„Saj res“ — mi pritrdi — „hitro ste dobili enakost. Tudi mene je opozoril obraz na nekaj znanega, pa nisem mogel takoj najti primere.“

Krasna si mladost, a spomlad ti je vsajena le kratko dobo!

„Habsburg!“ — s to besedo me opozori prijazen gospod, kazoč na poraščen grič, kjer se vzdiguje nad vasico Schinznach sivo zidovje, zibelka Habsburžanov. Tu je domoval pogumni in pobožni grof Rudolf, katerega so l. 1273 izvolili za cesarja. Takoj za mestecem Brugg se prepeljemo čez vodo

Reuss ter dospemo skozi marno obdelano dolino v Zürich. Večina popotnikov zapušča vozove. Treba je opreznosti in truda, da ti ne stopajo na kurja očesa, da se čim prej preriješ skozi grozno gnječo in poiščeš pripravno stanovanje. Še huje je pred kolo-dvorom. Tu izbruhne pravcata rabuka med postrežki in fjakarji, kdo prevzame mojo prtljago, katero zahtevajo kar nasilno iz rok, da nimam skoro več osebne prostosti. Vrh tega se razlega vpitje, da ni slišati nobene pravilne besede, vmes ropot kočij, vihanje konj in vdarci kopit. Povsod boj za življenje!

Sedaj še le spoznam, kaj je Zürich. To je veliko mesto, da največje mesto v Švici, broječe 160.000 prebivalcev. Izročivši robo priletnemu postrežčku, ki me spremlja v bližnji hotel Brünig, dobim v prvem nadstropju sobo za dva in pol franka na dan. Gostilna sicer ni prve vrste, pa vendar s snažno opravo in dobro postrežbo.

Mesto leži 409 m. nad morsko višino med gorama Uetliberg in Zürichberg. Na južni strani ga obdaja podolgovato jezero, okrašeno s palačami, kakoršne vidiš komaj na Dunaju. Čez reko Limmat, ki teče iz jezera in loči mesto v dva dela, je zgrajenih več mostov, vezočih desno in levo nabrežje.

Od obeh gorskih strani dobivajo prebivalci dobro pitno vodo, katero zajemajo v 600 tekočih studenih.

V Zürichu se nahaja jako različno ljudstvo, bodisi glede narodnosti, vere ali politiškega prepričanja. Mesto je popolno internacionalno in v pravem pomenu dom ptujcev; za vsakega je prostor, da le živi po deželni postavi. Odtod toliko emigrantov, ki so prostovoljno ali neprostovoljno zapustili svojo domovino ter dobili tu varno zavetje. Pravijo, da je vsak dobro došel, samo anarhistov ne marajo. Omenjati pa menda ni treba, da je med temi naseljenci dosti rovarjev, ki delajo na skrivnem pogubne načrte.

Tudi o šolstvu trdijo, da stoji na nenavadno visoki stopinji. Raznih šol, manjših in velikih, imaš kar na izbiro, eno poslopje lepše od drugega. Zato se ponša mesto z neko učenjaško slavo, ki dosega vrhunec v občeznem vseučilišču in glasoviti politiški tehniki. Oba zavoda sta združena v eni velikanski palači, do katere se pripelješ iz nižjeležečih ulic po strmi elektriški železnici. Da je vsled toliko učnih naprav knjigotržstvo zelo razvito, se ume po sebi. V prodajalnicah dobiš najrazličnejšega berila, od priproste knjige do najvišjih akademskih raz-

minov o njegovi prošlosti, do ljudi v njem in njihove usode, do pesmi in povesti, ki žive med njimi — vse to je tudi ljubezen do naroda, katero izvršuje nekako nezavestno celo otrok in neuki človek, čegar znanje ne sega preko ozkega domačega okrožja, ki ne pozna vseh krajev, po katerih prebivajo ljudje njegovega rodu, ki živi in umira v tesnem okrožju svojega rodnega zavičaja. Hvaležnost in spoštovanje prevečata to ljubezen, ki ni v svojem bistvu in v svojih smereh prav nič različna od ljubezni zavednega izobraženca, ki s svojim umom obsega vse činitele svoje narodnosti. — Da so neizobraženi sposobni s požrtvovalno silo ljubiti svoj narod, nam spričujejo boji, ki so jih bili in jih še bi-jejo za svojo nezavisnost. Koliko lepih zgledov nam kaže v tem oziru, n. pr. povestnica ameriških indijanskih rodov!

V narodu imamo torej npravna bitja, ki delujejo v skupen smoter, v splošno korist. Da pa moremo imenovati narod družbo, moramo označiti še oblast, ki ga vodi. Ta oblast je razvidna že iz tega, kar smo povedali. Nič drugega ni namreč, nego božja oblast, ki se kaže v natornem zakonu. Ta zakon nam nalaga dolžnosti do naroda in nam veleva ljubezen, hvaležnost in spoštovanje do njega. Vzajemnost lastnosti in z njimi zvezanih pravic in dolžnosti med rodbinami rodi novo družno telo, ki se imenuje narod. Potemtakem imamo vse znake prave družbe pri narodu in zato po pravici trdimo: narod je družaben organizem. (Dalje prih.)

Že trobijo: nazaj!

(Iz Zagreba.)

Hrvaški opozicijski časopisi so se večkrat prav nepovoljno izjavili o vladnih listih, zakaj tako vztrajno molče o finančni nagodbi, ki se ima skleniti med Ogersko in Hrvaško za daljnih deset let. Iz prekratkih poročil, ki so jih priobčevali o sejah regnikolarnih deputacij, pač ni mogel nobeden razsoditi, kako se misli v vladnem taboru o tem vrlo važnem vprašanju. Seveda je bilo sklenjeno že v prvi seji obeh deputacij, da so razprave tajne in da se imajo priobčevati le najkrajša poročila, ki ne morejo uplivati na razvitek tega vprašanja. To je deloma razumljivo, ne more se pa odobravati, da uradni časopisi ne izpregovore niti besedice v korist Hrvaške v tem vprašanju. To kaže največje malomarnost za domači gmojni napredek, ki je vendar v prvem redu odvisen od zboljšanja financ.

Mislilo se je seveda v vladnem taboru, da se bode tudi to vprašanje rešilo hitro in brez posebnih zaprek, toda prevarili so se za zdaj, kajti ogerska regnikolarna deputacija ni popustila hrvaške v nobenem vprašanju, pa so se zategadelj morale razprave odgoditi do jeseni od mažarske strani v nadi, da se bode do takrat hrvaška deputacija premislila ter v marsičem popustila, česar se zdaj še čvrsto drži.

iskovanj, ki se bavijo z vsemi verjetnimi in neverjetnimi hipotezami človeškega duha.

Izmed cerkva je vredno pogledati Grossmünster, sezidan v čast sv. mučencem Feliks, Ekssuperanciju in Reguli, o katerih poroča legenda, da so prišli z bližnjega limatskega obrežja tu-sem, vsak z odsekano glavo v roki, v znamenje, naj se na tem kraju pokopljejo njihova trupla. Cerkev, sedaj lastnina protestantov, kaže romanski slog; čudno, da je svetišče zidano v pravokotu in ne v zaokroženi obliki. Posebnost zidave se kaže tudi v tem, da glavni vhod (portale) ne stoji svetišču nasproti, ampak ob strani cerkve. Znotraj ne vidimo nobene okraske, poleg nas in nad nami se vspenja samo golo zidovje. Katoličanu, ki je vajen v hiši božjih oltarjev, podob in raznega kinča, se zdi tako svetišče popolno zapuščeno, a reformovani hočejo imeti vse strogo priprosto. Spomin treh obglavljenih svetnikov je pa vendar ohranjen med njimi, da časte jih kot svoje zavetnike; ves kanton Zürich ima namreč še dandanes njihove podobe v državnem pečatu. Pozabiti tudi ne smemo obeh cerkvenih stolpov, ki se vidita daleč okoli. Pokrita z vitkima kupolama sta kinč Grossmünstru ter dajeta mestu nad vse prijazno podobo. (Dalje prih.)

In morda ne računa krivo. Znamenje za to dajejo hrvaški uradni časopisi; oni so namreč o tem vprašanju izpregovorili besedo, in kadar se oni zgledajo v kakih vprašanjih, je to znak, da morajo Hrvati popuščati.

V hrvaškem uradnem časopisu se je zglasil dr. Tomašić, član regnikolarne deputacije, s čudno izjavo, po kateri moremo soditi, kaj se snuje v tem zboru, kajti Tomašić govori gotovo v imenu svojih drugov. On je seveda proti finančni samostalnosti Hrvaške, zategadelj tudi proti kvoti po § 11., nego se drži strogo § 13., po katerem je opredeljena za avtonomne poslove hrvaške tangenta, to pa radi tega, ker bi se mogla sčasoma dogoditi kakšna nezgoda državi ter bi stroški tako narasli, da jih Hrvaška ne bi mogla zmagovati brez velikega odbitka za svoje avtonomne potrebe; tangenta pa bi tudi v takem slučaju ostala varna in potem tudi avtonomija osigurana.

Takšno dokazovanje je pa brez vsake podlage ter ne pomeni nič drugega, nego da hočejo biti hrvaški mažaroni tudi še nadalje odvisni od Mažarov in da jim le ti krojijo njih osodo. S to izjavo so pokazali mažaroni, da nimajo v sebi nobenega narodnega ponosa, a tudi nobene odločnosti za samostalno delo, nego prepuščajo vse svojemu sosedu, da izkorišča celi narod in celo zemljo. Branijo se seveda proti opoziciji, češ, da se bodo pri razpravi že zauzeli za zboljšanje hrvaških financ, kolikor bodo to okolnosti dopuščale. Braniti pravico po okolnostih, kdo je to slisal? S tem so le povedali, da bodo Mažarom popustili.

Do zdaj se je večina regnikolarne deputacije držala prvega sklepa, da mora Hrvaška dobiti tangento tudi od užitninskega davka, ker le s tem dohodkom bi se dale hrvaške finance deloma urediti; Mažari pa ravno tega davka ne dajo Hrvatom. Radi te točke ste se deputaciji razšli. Hrvaška deputacija morda le na videz ni hotela do zdaj odstopiti od te zahteve ter sprejeti predloga Szellovega, da se hrvaška tangenta poveča za neko svoto brez obzira na užitninski davek, kar bodo pa slednjič v jeseni gotovo storili, ker je za Szellov predlog gotovo tudi ban, ko je uvidel, da ne more uspeti pri ogerske deputaciji glede užitninskega davka. To in nič drugega ne pomenijo Tomašičeve besede po okolnosti in mogočnosti.

Hrvaško občinstvo je treba pripraviti že zdaj na takšen sklep regnikolarne deputacije, češ da ni mogla dalje braniti svojega predloga o užitninskem davku.

Ban in Szel bosta zmagala, a Hrvaška bode slovela še znanprej kot od Ogorske vzdrževana zemlja. Kriva pa ostane pri tem večina hrvaške regnikolarne deputacije, ker se ni oklenila Frankovega predloga o samostalnosti hrvaških financ.

Politični pregled.

V Ljubljani, 30. julija.

Volitna preosnova za štajerski deželni zbor in Slovenci.

Kakor posnemamo poročilo »Südsteier. Presse«, je poslal deželni glavar tudi slovenskim poslancem vabila za sejo dne 26. julija, v kateri bi se bila morala vršiti razprava o premembi deželnozborskega volivnega reda. V tem vabilu, ki je došlo slovenskim poslancem 23. t. mes., naglašajo deželni glavar, da je nujno potrebna navzočnost treh četrtin vseh poslancev. Slovenci se seveda niso hoteli odzvati temu vabilu, ker vlada še ni ustregla niti jedni njihovih zahtev, akoravno je vedela, da jih potrebuje v zbornici. Mogoče pa je tudi, da nemško-nacionalna gospoda ni niti resno mislila z volivno reformo, ter je uporabila to priliko samo v to, da bo napram napadom socialnih demokratov kazala na Slovence, ki so »preprečili« preosnovo volivnega reda.

Jesenski parlamentarni program.

Glasom poročil dunajskih listov se snide drž. zbor v prvih dneh meseca oktobra. Vlada mu takoj v jedni prvih sej predloži državni proračun za leto 1902, s katerim se bo potem morda do božičnih počitnic pečal finančni odsek. Objednem se pa tudi poroča, da bo zasedanje prekinjeno že okoli 20. oktobra, le odseki bodo morda zborovali še v novembru. To se zgodi z ozirom na volitve v češki dež. zbor, ki se prično v prvih dneh novembra. Sredi ali proti koncu

imenovanega meseca se pa zopet snide drž. zbor, ako posamni dež. odbori ne bodo zahtevali, da se snidejo prej novi dež. zbori. V tem oziru se prično v kratkem posvetovanja voditeljev posamnih strank pri ministerskem predsedniku. V slučaju pa, da bi se poprej sošli posamni dež. zbori, nadaljuje drž. zbor svoje delo šele proti koncu meseca novembra.

Sprava mej tirolskima katoliškima strankama,

mej konservativci in krščanskimi socialci, je dala krščansko-socialnemu glasilu »Innsbr. Post« povod, da razpravlja vprašanje glede fuzije obeh strank na mnogo širši podlagi, v državnem zboru. Piše namreč mej drugim to le: Popolno združenje mej tirolskimi konservativci in krščanskimi socialisti je le tedaj možno, ako bi se jelo resno misliti na spojitev imenovanih dveh strank v državnem zboru. Ako spravi odbor sklene fuzijo obeh strank samo za deželni zbor in za deželnozborske volitve, kaj naj počno tirolski državni poslanci, ako se sprava ne pokoplje pred sestankom državnega zbora? To je marveč mogoče le v tem slučaju, ako vsi katoliško misleči tirolski poslanci izstopijo iz dosedanjih klubov in ustanove nov klub za državni zbor. V tem slučaju bi pa imeli v državnem zboru mesto dveh kar tri katoliške klube in razcepljenost bi bila še večja. Fuzija na Tirolskem je torej le tedaj uspešno mogoča, ako se združijo tudi v drž. zboru vsi katoliški poslanci. Konservativci iz alpskih dežel in pa krščanski socialci bi skupaj tvorili mogočno in imponujočo stranko, jedno najmočnejih v Avstriji z najboljšimi upi za bodočnost. — Radovedni smo, kaj poreko na ta pameten migljaj dunajski krščanski socialci in pa konservativni krogi. Ko se je prvič sprožilo to vprašanje, mu dunajski krščansko-socialni krogi niso bili naklonjeni.

Priprave za deželnozborske volitve na Češkem

bodo v glavnem menda prej završene, predno se objavi razpust sedanjega deželnega zbora. Volitve se vrše šele v prvi polovici meseca novembra in vendar so se mladočeški zaupniki zjediniili že glede kandidatur v mnogih okrajih. Večje število dosedanjih mladočeških poslancev v bodoče ne sprejme deželnozborskega mandata. Radikalna stranka z dr. Baxo na čelu se letos udeleži volivne borbe in postavi samostojne kandidate. Na shodu dne 27. t. m. v Pragi se je z ozirom na to, da se vsled oportunističkega postopanja mladočeških poslancev ni ničesar doseglo za narod, soglasno sklenilo, da gre radikalna stranka pri volitvah popolno samostojno v boj. Volivna borba bo letos na Češkem izredno huda, posebno ako ne pride do kompromisa mej Staro- in Mladočehi, na čemur pa poučeni politiki vedno bolj zdvajajo.

Volivno gibanje v Galiciji.

Volivna borba za deželni zbor je v Galiciji že v polnem tiru. Največjo preglavico dela raznim volivnim odborom v tej deželi okolnost, ki se sicer redko nahaja povodom volitev, da je nastopilo veliko preveč mož, ki bi radi postali deželni poslanci. Ko bi bilo treba poslati v gališki deželni zbor tisoč poslancev, bi voditelji volivne akcije ne bili v nobeni zadregi. Skoro v vsakem okraju se puli za mandat po pet ali še več kandidatov. Osrednji in druge volivne odbore bo torej stalo dokaj truda, predno uduše preveliko željo po mandatih. Najbolj delaven je dosedaj konservativni osrednji volivni odbor, ki pridno, skoro sleherni dan, razpošilja zaupnikom razne okrožnice in navodila. Tudi Rusini so v zadnjem času zelo napredovali. Mej Staro- in Mladorusini pride bržkone do nekake sloge, ki bo temeljila večinoma v nasprotstvu proti kandidatom centralnega volivnega odbora v vzhodno-galiških kmečkih občinah. Tudi Barwinski in Wachnianin se bržkone združita z Mladorusini in »Dilo« že z zadoščenjem naglašajo, da je sedaj nade na združenje vseh rusinskih močij.

Mejni razpor mej Avstrijo in Črnogoro

je hotela minule dni poravnati na licu mesta posebna avstrijsko črnogorska komisija. Gre se namreč za konečno določitev avstro-črnogorske meje mej krajema Krvošije in Grhova. Dne 19. t. m. se je pa morala komisija predčasno raziti, ne da bi rešila sporno

vprašanje. Avstrijski pooblaščenec so vztrajali na stališču, naj se določi meja, ki je bila že v veljavi desetletja, ko je še Grhova spadala pod Turčijo, črnogorski zastopniki se pa opirajo na neko zasebno pogodbo iz leta 1864. Sporazumljenje na ta način ni bilo mogoče in pogajanja so se morala prekiniti.

Najnovejši nemški carinski tarif

je razveselil nemške agrarne, razljutil pa nemške liberalne in nacionalne kroge. Še pred nedavnim so izražala razna liberalna glasila, da takega udarca vlada vendar ne bo zadala trgovini in industriji, toda z objavljenjem tarifa so splavale po vodi vse njih nade. Ostala jim je jedino še tolažba, da bota zvezni svet ter pozneje državni zbor sprejela posamezne posebno kričeče točke v vladni predlogi, toda ta tolažba je zelo majhna. Posebno pa zamerijo liberalci pruskemu trgovinskemu ministru Müllerju, ki je, akoravno industrijec, govoril na nekem banketu popolno v smislu agrarskih zahtev, in se je torej z agrarci vred veselil novega carinsko-tarifnega načrta. Da je veleindustrijec Müller tako govoril, je pač dokaz, da je pravičen mož, ki v nasprotstvu z liberalnimi načeli privoščil tudi kmečkemu prebivalstvu čim najboljšega propevanja.

Naslov angleškega kralja

se v kratkem spremeni v smislu, kakor ga razmeram primerno predlaga ministerski predsednik Salisbury. Naslov se bo v bodoče glasil: Edvard sedmi, po božji milosti kralj združenih kraljestev Velike Britanije in Irske in prekomorskih angleških posestev, branitelj vere, cesar Indije. — Čudno, da Salisbury ni vpletel v kraljev naslov še dostavka: kralj transvalski in oranjski. Morda se jim je zdelo zato še malo prezgodaj.

Kitajska odškodnina.

Skupna odškodnina, ki jo bo morala Kina plačati velesilam na kapitalu in obrestih, znaša približno jedno milijardo taelov. Kitajska vlada bo morala v to svrhu odpreti vse mogoče vire dohodkov, da poravnava dosedanje in ta novi veliki dolg. Razni o finančnih razmerah Kitajske dobro poučeni politiki trdijo, da bo v letu 1940 Kina popolno prosta vsega zunanjega dolga. Pogajanja glede plačevanj, vojne odškodnine so glasom poročil iz Pekina dognana na celi črti in tekom 14 dni se sestavi dotični mirovni zapisnik.

Dopisi.

Iz Budimpešte, 26. julija. Prva vožnja čez Donavo me je kar očarala, ko sem ogledoval le površno to zdaj res prekrasno mesto, ki šteje že nad 800.000 prebivalcev. Žal, da je tukaj primeroma več židov, nego na Dunaju, tekmuje pa kot stolnica »velikega magyarorszaga« lahko z njim, ker ima tako krasno lego ob Donavi. Kot prijatelj zgodovine sem se s svojim prijateljem višjim štabnim zdravnikom podal iz njegovega stana: »Lipót Körut 25«, kjer sem bil pregostoljubno po stari slovanski šegi sprejet, kajti »Slovan povsod brate ima«, čez znameniti most na verigah v Budim. Tam mi je moj prijatelj pokazal kraj, kjer so Mažari pod Görgejem 1849. leta udrli skozi prestreljeni zid v trdnjavo in je tedaj general Hentzi junaško umrl. Temu so po udušenem uporu napravili krasen spominek na njegovo zvestobo in junaštvo. Ali ravno to je bodlo v oči Mažare, da so pred leti odločno zahtevali, naj se spominek odstrani, čemur so jim tudi hoté ali nehoté ustregli. Saj dosežejo vse, kar le hočejo!

Tako je bil res odstranjen ta spomin zvestobe in ob enem je bil prestavljen tudi poveljnik budimske trdnjave in posadke general Jansky, ker se je branil to povelje izvršiti 1884. leta. Mažari so že pretili, da ga bodo sami razstrelili, ako se takoj ne odstrani. In zgodilo se je. Omenjeni spominek pa so prenesli v zaprto dvorišče c. in kr. zavoda za vojaške gojence.

Da, res je, da ni moč več razumeti zgodovine 1848 do 1849, odkar sta državnik grof Beust in Deak Avstrijo raztrgala na dva dela, v Cis- in Transilvanijo! Vsed te nagodbe in kronanja našega cesarja Frana Jožefa I. za kralja ogerskega so dobili Mažari vso ustavo nazaj, kakoršno so si sami skovali in se za njo 1848. do 1849. l. tako krvavo borili. Najbolj žalostno pa je, da je

neki mažarski laži-zgodovinar Szilay vso tedanjo zgodovino pokvaril in da se iste laži mora ogerska mladina v šolah učiti. Vse te veljajo Mažari kot borilci za svojo svobodo, za zveste državljane, a Hrvatje z banom Jelačićem na čelu pa kot puntarji in zatiralci svobode! Tedaj je poslala bivša vojaška krajina blizo vse, kar je le moglo nositi orožje, okrog 100.000 mož, na bojišče v Italijo in Oggersko, kjer so se bojevali po geslu: »Za Boga, cesarja in domovino!« Boj z Mažari je bil strahovito krvav, tako da je imela sama vojaška Krajina po dovršenem boju okrog 40.000 vdov, katerim so padli možje na bojiščih v Italiji in na Oggerskem. Pač so to bridki spomini!

Hrvatom se zdaj očitja, da so služili le »kamarili« in reakciji, in oni veljajo zdaj le kot uporniki proti Mažarom v 1848 in 1849. letu. Že pokojni slavni ban Jelačić (+ 1859) je to nezasluzeno očitjanje tako težko prenašal, da se o vzroku njegove boleznin in prerane smrti marsikaj govori, kar pa se še zdaj ne sme tiskati in bode svet zvedel vso resnico morda še le čez sto let, kakor so mi pravili 1897. leta v Zagrebu. Njegova korespondenca z vlado itd. se skrbno hrani. Pa dovolj o tem!

Na mesto spominka Hentzijevega pa so postavili Mažari krasno bronasto podobo honvedskega junaka, ki kliče mažarski narod na orožje; angelj mu stavlja venec zmage na njegovo glavo. Zdaj pa naj človek razume to nasprotje, kajti mi smo se iste zgodovine vse drugače učili!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 30. julija.

Najvišje potrjenje. Današnja „W. Ztg.“ poroča, da je cesar potrdil izvolitev dež. glavarja g. Otona pl. Detele predsednikom c. kr. kmetijske družbe za Kranjsko.

Imenovanji. Cesar je imenoval fin. svetnika g. Ant. Lenarčiča višjim fin. svetnikom v področju ljublj. fin. ravnateljstva; poljedelski minister je pa imenoval rudniškega mojstra g. K. Kratkega rudniškim oskrbnikom pri rudniškem ravnateljstvu v Idriji.

»Narodove« volivne spletke. Neštevilnokrat so že »Narodovci« očitali katoliško-narodnim poslancem, da krošnjarijo po deželi z vodovodi, cestami in drugimi potrebnimi napravami. »Narodovcem« torej ni bilo všeč, da so katoliško-narodni poslanci skrbno in vestno izvrševali dolžnosti do svojih volivcev. Dr. Tavčar in njegovi ožji oprode so v svoji domišljavosti skušali tudi kmečke občine dobiti pod svoj trdi palec, da bi se klanjale in ječale pod njegovim bičem. Tako daleč pa še ne sega dr. Tavčarja terorizem, dasi je poskušal razna sredstva. Celo njegovi ožji tovariši so ga šestokrat pustili na cedilu. A so mnogi, ki prisegajo na dr. Tavčarja veleomožnost. Sklenil je res zvezo z Nemci z edinim namenom, da bi zastopnikom kmetijskih občin mašil usta. No, šest let že traja ta zveza, toda dr. Tavčar mora sam priznati v svojem glasilu, da so v zadnjih letih katoliško-narodni poslanci mnogo dosegli za svoje volivne okraje navzlic dr. Tavčarju in njegovi jezici. Sedaj pred novimi volitvami pa zopet grozi s svojega letovišča, da bode trava rasla po cestah in voda usahnila po deželi, ako se ne ukloni njegovi komandi. Tako včeraj »Narod« bobna v svet, da je dež. odbor na nujno prošnjo cirkniškega župana »sklenil«, naj se gospod deželni tehnik Sbrizaj še meseca avgusta odposlje na lice mesta z nalogom, da prične z delom za vodovod. To je sicer res, toda to ni zaslug g. dr. Tavčarjeva. Istina je namreč, da se je že l. 1893 sprožila misel, naj bi se Cirknica spojila z vodovodom v Begunjah. Dogovori so se razbili zaradi denarnih prispevkov. Pozneje so še vasi Topol, Brezje, Dolenjavo in Selše v cirkniški občini ter vasi Rakek, Unec, Slivice in Ivanje selo prosile, naj bi se zvezale z nameranim vodovodom cirkniškim. Vseled tega se je zopet delo zavleklo, posebno zato, ker ravno ožji Cirkničanci niso hoteli zveze in so iskali za drag denar novih študentev okoli Martinjaka. Ker vode niso našli, sprijaznili so se s staro mislijo. Posl. Modic je opetovano v dež. zboru priporočal dež. odboru ta prepotrebni

vodovod, tudi od druge strani se je vse potrebno zgodilo. In istina je, da je valed pri-tiaska dež. vlade že lani meseca febru-rija in pozneje g. Sbrizaj dobil nalog, naj se tekom l. 1900 prične izdelavati načrt. O tem je bila obveščena tudi dež. vlada. Zgo-dilo pa se ni valed drugih nujnejših del. Da je morda tudi g. cirkniški župan prosil, je že mogoče, a delo bi se letos pričelo tudi brez te prošnje in brez dr. Tavčarja. Isto velja o vodovodu v Planini. Da je dež. od-bor zagotovil le 20% dež. prispevka, je storil to z ozirom na sklep dež. zbora, da se le prav revnim občinam na kraškem ozemlju dovoli več ko 20%. Sicer pa bode o tem še govoril bodoči dež. zbor. Tudi za vodo-vode v Postojini, Godoviču, Hotederšici in na Vrhniki je dež. odbor zagotovil le 20% podpore. Torej, g. dr. Tavčar, ne vihtite vedno kadičnice sami sebi, da se vam ne spesne.

Brezmejna zlobnost. Tržaška »Edi-nost« je odgovorila s člankom, polnim brez-mejne zlobnosti. Naslov članka v »Edinosti« je: »Zasramovalcem tržaških Slovencev!« To smo menda po mislih »Edinosti« mi zato, ker smo želeli, naj bi bila na vspo-redu slavnosti »Kola« tudi sv. maša. Članek je moral pisati človek, katerega živci so po-polnoma sparjeni, sicer bi ne mogel trditi, da ni »napredna« stranka na Kranjskem nikdar tržaškim Slovencev metala polen pod noge. Saj še ni dolgo, ko je »Narod« tržaške Slovence počastil s celo vrsto su-rovostij. Mi smo samo rahlo izrekli svoj opo-min glede sv. maše, a na to smo dobili od »Edinosti« surov odgovor. Včerašnji odgovor »Edinosti« pa priča, da hoče pisec onim tržaškim Slovencev, ki ne čitajo našega lista, namenoma metati pesek v oči. Nepošteno, da ne rečemo hujše besede, je, ako »Edinost« v svoji polemiki pravi, da je naša stranka na Kranjskem tudi v službi Nemcev, da smo mi nespošt-ljivo govorili o sv. Cirilu in Metodu, o sv. postu, da smo mi zvali policijo in vlado na tržaške Slovence, da smo mi glavno glasilo nemško-latinske in-teligencije na Kranjskem. Ali hočemo resno odgovarjati na ta podtikanja? — Ne! Sram bodi tistega, ki je spisal tak čla-nek, sram pa tudi one, ki so ga priobčili. Le nekaj konstatujemo. Mi nismo rabili iz-razov »lopovski«, »nizkotna demonstracija«, zato, kakor trdi »Edinost«, »ker so si tržaški Slovenci pripravili v Trstu slavensten dan, poln mira, veselja in zadovoljnosti«, ampak zato, ker je neresnični odgovor »E-di-nosti« na naš rahli opomin o sv. maši bil res skrajno »lopovski«. Ali bi ne mogli na naš mirni opomin mirno odgovoriti? Ali hočete s tem, da nas psujete, kvariti javno mnenje mej tržaškimi Slovenci?

Nevarno je zbolel, kakor se nam s Slatine poroča, tržaški škof monsignor A. M. Sterk, kateri je prišel na Slatino dne 29. julija. Govori se, da so mu škodile pre-hladne kopeli. Dne 28. julija je iz Gradca poklicani zdravnik konstatiral hudo želodčno mrzlico. Bolnik je zelo oslabil, njegova usoda se bode po sodbi zdravnikovi odločila ta teden. Orate fratres, da Bog ohrani tr-žaški škofiji v sedanjih razmerah prepotreb-nega in blagega višjega pastirja!

Blag domoljub. Dne 12. maja t. l. v Kamni gorici umrl g. Mihael Pesjak je volil v svoji oporoki društvu »Naša Straža« v Ljubljani 400 K.

S Plojevega in Rozinovega shoda, ki se je vršil v nedelje v Št. Juriju na Sp. Štajerskem, priobčuje neka dunajska lokalna korespondenca kratko poročilo, ki pravi, da je državni poslanec Ploj v poročilu o svojem delovanju omenil, da se bode moral mini-sterski predsednik ozreti v jesenskem zase-danju državnega zbora na to, da sestavi trdno večino, in tu se bode pokazalo, kolika je njegova zmožnost, upravljati državo. Šta-jerski deželni poslanec dr. Rozina je raz-pravljjal abstinenco Slovencev v štajerskem deželnem zboru ter je izjavil, da je vlada nezmožna, da bi kaj storila v korist Sloven-cev in da bi omogočila, da bi se slovenski deželni poslanci vrnili v deželni zbor šta-jerski, kar bi se zgodilo, ko bi vlada vpli-vala na to, da bi nemška večina ozirala se na kulturne in gospodarske potrebe Sloven-cev. Vlada bode doživela, da bode v deželni zbor prišli še radikalnejši slov. elementi, ki

se v deželnem zboru kljub nevarnosti, ki jim bo pretela v Gradcu, ne bodo bali izvr-ševati obstrukcije.

Umrli je nagloma v Padovi na Laškem cand. iur. gospod Maksimilijan Čuček, sin g. dr. Jožefa Čučeka in sorodnik g. dr. Fr. Jurtele.

Č. g. župnik Aljaž se je pri svojem kopališču ponesrečil. Spodrsnilo mu je in pri padcu je dobil 5 cm globoko rano. Č. g. župnik se nahaja sedaj v dež. bolnici.

Štajerski deželni odbor je dežel-nega stavbinskega svetnika g. Adolfa Ros-mana imenoval dež. stavbinskim ravnateljem, namestniškega koncipista g. dr. Bog-dana Stepančiča pa dež. koncipistom prvega razreda.

»Socijalizma«, piše dr. Jan. Evang. Krek, je danes izšel peti in šesti snopič. Doslej ima ta velezanimiva izdaja že 192 strani.

Na Golici je bil v nedeljo zjutraj že-lezniški minister Wittek.

Poročil se je gospod Gustav Jak, sollicitator v Celovcu, z gospodično Tini Prisljan.

Letošnji vojaški manevri so se pričeli danes. Korni manevri, ki se bodo vršili pri Št. Petru na Notranjskem, se prično 4. in bodo trajali do 12. septembra.

Stekel pes se je klatil pretekli teden po Litiji ter je ugriznil več psov in napal tudi 12letnega šolskega učenca Julija Vla-diko. Uradni sluga Simon Berlič je psa pobil.

Ljubljanske novice. Promenadni koncert priredi »Meščanska godba« jutri zvečer ob ugodnem vremenu od 8. do 9. ure v »Zvezdi«, v četrtek zvečer pa pri-redi »Meščanska godba« koncert proti vstop-nini 20 h v Halnerjevi pivovarni. Tu svira godba na lok. — Kap je zadela soprogo odg. sprevednika g. Altmana. Nezgoda je gospo doletela na počitnicah. — Bosan-ski pešpolk se je danes peljal iz Gradca skozi Ljubljano na vojaške vaje. — Iz-gubil je g. I. Mentoni od bivšega parnega mlina do kolodvora uro. — Otvoritev elektriške železnice bode, ako ne bo še kakih posebnih »zaprek«, že 18. avgusta. 10. in 12. avgusta se bodo vršile poskušnje vožnje, 19. avgusta pa bode železnica izro-čena prometu. — Jedna nemška ka-varna v Ljubljani manj. Kavarna »Avstrija«, katera je bila doslej last gosp. Schmidta, pride s 1. avgustom v last gostil-ničarja F. Krvariča »pri figabirtu«. Ka-varna »Avstrija« se nahaja na sv. Petra cesti. G. Krvarič je rodom Hrvat. — De-serter domačega pešpolka Al. Južnik, doma iz litijskega okraja, se je sam naznanil. — Preprečena tatvina. Na južnem kolodvoru je hotel nek tat iz nekega voza ukrasti 7 stolov. Paznik Mat. Gantar je tatu opazil in ga prepodil. — Ukradla je Neža Zakrajšek romarici Trampusovi nekaj platna in drugih stvari. Skrila se je na po-kopališče, toda policiji ni zmešala sledu. Oddali so znano tatico na Žabjak. — Po-neveril je L. K. svojemu gospodarju Kornu 24 gld. Škoda je že poravnana. — Razgrajala sta na cesarja Jožefa trgu danes dopoldne neka Fink in Kunstel. Oditu sta morala na rotovž. — Zaprla je policija postopača I. Zajca iz Vel. Račne. Zajc je sumljiv raznih tatvin. — Muzej »Rudolfinum« je v preteklem letu obiskalo 539 plačujočih oseb.

Nova livarna. Družba Schwarz, Zublin & Comp. pri Litiji namerava k svoji dosedanji tovarni priklopiti tudi livarno.

Poboj v Štepanji vasi. Včeraj pō-poldne je nastal tepež v Štepanji vasi, ki je imel zelo žalosten nasledek. Zaklali so nam-reč ob 1/4. uri 37letnega posestnika Antona Mekince po domače Vovka iz Štepanje vasi. Bil je v malo minutah mrtev. Dejanja sum-ljiv je kmečki fant Fr. Hren iz Hrušice. Mej obema je bilo že dveletno sovraštvo. Čuje se, da je bil nesrečni Vovk znan kot prepirač. Pri istem tepežu je bil težko ra-njen tudi kleparski pomočnik, 25letni Josip Černe iz Štepanje vasi št. 40. Odpeljati so ga morali v deželno bolnico, kjer se nahaja smrtnonevarno ranjen.

Uboj v vevški papirnici. Včeraj zvečer se je v vevški papirnici dogodil grozen prizor. Zvečer ob 6. uri je prišel pijan na delo delavec Fr. Bukovic. Paznik

Fr. Remec ga je takoj opazil, v kakem položaju da je, in je nekemu drugemu de-lavcu rekel, da bo šel delat na Bukovičevo mesto. Čez nekoliko časa sta pričela paznik Remec in Bukovic govoriti mej seboj. Kaj sta govorila, valed ropota v tovarni ni nihče slišal. Nakrat sta se obrnila drug od dru-zega, a Bukovič se je v par trenutkih hi-poma obrnil za paznikom Remcem ter je Remca z nekim lesom udaril s toliko silo po glavi, da se je Remec v hipu zvrnil po tleh. Ko je Bukovic udaril še jedenkrat, so skočili drugi delavci na pomoč Remcu in Bukovicu izvili iz rok les, a žal, bilo je že prepozno. Paznik Remec je bil že mrtev valed zdrobljene črepinje. V tovarniških prostorih je zavladala strašna razburjenost, hudodelec pa je v tej razburjenosti ušel in čuje se, da se je sam šel naznaniti sodnji. Bukovic bil je udan žganju, ki ga je sedaj privedlo tako daleč.

Strelna ubila je v Kokarjih pri Rečici ženo Šterkljevo, ko je vedrila pod kozolcem, tri njene spremljevalke je pa omamila. Kozolec je pogorel. Požarna bramba zasluži pohvalo, ker je hitro hitela na lice nesreče.

Na Slatini je sedaj mnogo gostov, mej njimi štirje jugoslovanski škofje.

Nesreče v Mariboru. Na južni že-leznici v Mariboru so stisnili vozovi vlaka kurilca železniškega stroja Karola Ernsta. Težko ranjenega so prepeljali v bolnico. — Utonil je v Mariboru pri kopanju tapetniški učenec Vilibald Čermko.

Slovenski krojači. Prvi trije krojači ki so dobro prestali skušnjo in dobili do-tične dekrete tržaške krojaške zadruga, so Slovenci! Prvega smo objavili svojočasno; nadaljna dva sta pa gg. Avgust Škrli iz Vi-pave in Anton Potočnik iz Ljubljane.

Kritičen dan prve vrste je bil vče-raj v ljubljanski okolici. O uboju v vevški papirnici in o krvavem pretepu v Štefanji vasi poročamo na drugem mestu. — Pri Brodu na Savi je neki neznan človek udaril Jožefa Vodnika iz Beričevega s kamnom tako po glavi, da so ranjenca morali prepeljati v deželno bolnico in da bo Jožef Vodnik težko kedaj popolnoma zdrav. Neznanec je udaril Vodnika po glavi, ko mu je le-ta rekel, naj mu za prepeljavo preko Save plača. — Zavratno napadel je neznan zlikovec Jožefa Malovrha na cesti pri Polhovem Gradcu in mu zadal precej nevarnih ran. Vzrok napada je bilo že dolgo časa trajajoče sovraštvo.

V šolskem okraju sežanskem je več služb za učitelje in učiteljice izpraz-njenih.

Nesreča na koroških planinah. Na gorenje koroških gorah se je ponesrečil I. Hohenwarter. Padel je preko neke skale 100 metrov globoko in obležal mrtev.

Cesarjev zdravnik umrl. Dolgoletni zdravnik našega cesarja in cesarske rodo-vine dvorni svetnik profesor dr. Herman baron Widerhofer je včeraj zjutraj v lšlu umrl.

Škandali v Zagrebu. Velik škandal se je preteklo soboto dogodil souredniku »Agramer Zeitung« Otonu Kraussu, ki je o aferi Tresić-Pavičić napisal dolga premi-šljevanja o — morali. Policija je zasledo-vala, kakor posnamemo iz reškega »Novega lista«, neko žensko — tatico ter je poizve-dela, da se ta ženska nahaja v sobi pri uredniku Kraussu. Ta tatica bila je Kraus-sova ljubimka. Krauss na »povelje policije začetkoma ni hotel odpreti vrat ter je vse storil, da bi dotično žensko ne vzela seboj policija. Pred hišo je bilo vse polno občinstva, ki je imelo pri tem svojo »zabavo«. V Zagrebu se vedno lepše razvijajo škandali.

Na vojaških vajah ustreljen. Iz Budimpešte se poroča: Pešpolk št. 70 je imel okoli Petrovaradina vojaške vaje. V neki soteski je bil neki stotnik z dvema streloma ustreljen v prsi ter se je mrtev zgrudil. Dva vojaka, pri katerih so dobili ostre patrone, so zaprli.

Prepozno mu prišli na sled. Pred nedavnim časom je umrl tajnik kneza Pal-fyja, J. Hanuš. Sedaj se je pokazalo, da je v škodo »svojega gospodarja izneveril« svoto 400.000 kron.

Tolstoj ima po najnovejših zdravniških izjavah raka.

Dumontov zrakoplov. Včeraj je Santos Dumont zletel v Parizu zopet v zrak s svojim zrakoplovom, ki se da voditi. Vzdignil se je pri St. Cloudu in se peljal do hippodroma, na kar je zopet prišel nazaj na mesto, kjer se je bil dvignil. Vožnja je trajala 15 minut.

Cesar Fran Josip sultanu. Gardni nadporočnik grof Szechenyi je došel v Carigrad, ter je privedel s seboj dva bela žrebca kot dar cesarja Fran Josipa sultanu.

Vodstvo c. kr. poštnohranilnišnega urada na Dunaji razpisuje okrožnico z računom za mesec junij. V uradnem delu se poroča, da je direktor poštnohranilniškega urada, dr. Mansuet Kosel, uvrščen v četrto plačilni razred državnih uradnikov ad personam ter da je dobil naslov in značaj sekcijskega načelnika. Iz izveštja glede prometa v minulem mesecu pa povzamemo sledeče podatke: Vložilo se je po državi v varčevalnem in čekovnem oddelku skupaj 1.665.789krat za 445.676.679 K 26 h, od tega po naših krajih 86.509krat za 13.920.729 kron 11 h na Štajarskem, 25.170krat za 4.062.644 K 60 h na Koroskem, 21.930krat za 3.681.640 K 24 h na Kranjskem, 32.889krat za 7.246.275 K 78 h po Primorji (Gorica - Gradiška - Istra - Trst), 13.188krat za 2.299.995 K 57 h v Dalmaciji; vrnilo se je pa skupaj 460.423krat v znesku za 437.990.202 K 41 h, od tega po Štajarskem 13.967krat za 6.813.558 K 19 h, po Koroskem 3742krat za 1.442.287 K 04 h, po Kranjskem 2513krat za 1.468.658 K 69 h, po Primorji 7572krat za 2.718.266 K 73 h, po Dalmaciji 2021krat za 316.845 K 69 h. Od dne 12. januarja 1883, ko je zavod začel poslovanje, pa do konca junija letos se je po državi vložilo 181.436.419krat v skupnem znesku za 45.072.533.109 K 91 h, izvzelo pa 49.148.598krat za 44.749.320.073 K 12 h, tako je v blagajni preostalo čistih 323.213.036 K 79 h. Za ta znesek med ljudstvom kroži 1.520.723 vložnih, 44.106 čekovnih in 16.247 rentovnih knjižic, zadnje same so vredne 81.553.916 K. Med povračila imajo se znesek 102.524.485 K, za kar je urad vložnikom po želji kupil in odposlal vrednostnih listin. Ob svojo knjigo-vložnico je prišlo 130 varčevalcev, med njimi trije, ki imajo knjigo z besedilom slovenskim, jedno je izdala pošta v Celji in velja 7 K 24 h, drugo Kropa z 82 K, tretjo Servola s 8 K, pravico do nove knjižice imajo vložniki dne 11., oziroma 15. in 4. julija. Stevilo vložnikov je tekom junija naraslo v oddelku varčevalnem za 3492, v čekovnem za 202, v nakazničnem (clearing) za 162 oseb. Novo pošto z nabiralnico dobil je kraj: Gornja Sv. Kunigunda pri Mariboru. Ima-li pečat besedilo tudi slovensko? Trgovinsko ministerstvo je na neko pritožbo svoječasno v Celje naznanilo, da vsaki novi pečat bo dobil besedilo dvojezično. Poročevalcu teh vrstic se dozdeva, da so po »tistem« času za »Maribor« naredili že nov pečat, a je samo nemški. Kdor si bliže, poglej. — V neuradnem delu okrožnica objavlja črtice o poštini hranilnici na Ogerskem, Belgijskem, Taljanskem, Švedskem, Nizozemskem.

Pametna odredba. Vlada kneževine Reuss starejšega pokolenja je prepovedala priobčenje oklica evangelijske zveze za nabiranje denarja v svrhu protestantskega gibanja na Češkem in v avstrijskih planinskih deželah.

Nesgodna v cirkusu. Cirkus Henry igra sedaj v Lincu, odkoder 1. avgusta pride v Gradec. Mej predvčerajšnjo predstavo nastal je vihar. Streha cirkusova se je udrila na gledalce, vender se ni zgodila nobena nesreča. Požarna bramba je imela polne roke dela, da je oprostila obiskovalce cirkusa iz sitnega položaja.

75letnica železnice. 75letnico svojega obstoja praznujejo letos železnice. L. 1826 se je otvorila prva železniška proga na svetu.

Darovi.

Za velikovskošolodružbe sv. Cirila in Metoda: G. Vaclav Vondrášek, župnik v Ambrusu, 20 K.

Za pogorelce v Žumberku: G. Mih. Sajč, župnik v Štangi, 10 K.

Bog plačaj!

Družba sv. Cirila in Metoda. Pri lanskem veliki skupščini v Radovljici se je sklenilo, da se velikemu družbenemu dobitniku, l. 1895. v Gradcu umrlemu po-

sestniku Juriju Vrečko, iz čigar zapuščine je družba prejela čistih 20691 gld. 60 kr., postavi dostojen spomenik. Požrtovnalni narodni gospe Marija dr. Kušarjeva in Jelka Naglasova sta iz svoje inicijative družbi priskočili v pomoč ter v zgoraj označeni namen nabrali izdatno svoto 200 kron. To zbirko je marljiva blagajničarica šentjakobsko-trnovske ženske podružnice gospica Jelica Lozarjeva izročila osrednji blagajnici. Prispevali so p. n.: dr. Iv. Tavčar 20 K; po 10 K: Vilko Pollak, Peter Mayer, R. Arce, dr. J. Furlan, dr. D. Majaron, dr. Fr. Tekavčič, dr. Val. Krisper, dr. M. Pirc, dr. M. Hudnik, Iv. Plantan, Iv. Hribar, dr. K. Triller; po 8 K: ljubljanski »Sokolci« na izletu v Kranju, rodbina Svetec v Litiji; po 5 K: Gričar in Mejač, dr. Drag. Treco, vesela družba v Lukovici, dr. Fr. Papež, Antonija Kadivec 4 K; P. P. D. 3 K; po 2 K: dr. A. Kapus, Mar. Marolt, dr. A. Švigelj, P. Grasselli, Mar. Terček, V. Rohrmann, dr. Fr. Poček, dr. K. Bleiweis-Trsteniški; oče štirih otrok 1 K.

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Telefonska in brzojavna poročila.

Išl, 30. jul. Cesar se bode udeležil pogreba svojega telesnega zdravnika.

Praga, 30. julija. Ministerski predsednik dr. pl. Koerber bo takoj, ko se vrne s svojega odpusta, odličnejše parlamentarne sklice na posvetovanje glede prihodnjega zasedanja drž. zbora.

Praga, 30. julija. »Narodni Listi« se obračajo proti prenatrženemu sklicanju državnega zbora. Ako min. predsednik meni, da bode do novega leta rešen proračun za leto 1902, se jako moti, kajti še v odsekih ne bo rešen. Ministerski predsednik bode odobrenje proračuna prej dosegel, ako bode državni zbor pozneje sklical.

Beljak, 30. julija. Trgovski minister baron Call je včeraj prišel sem.

Gradeo, 30. jul. Dopolnilna državnozborna volitev mesto posl. dr. Reicherja se vrši v judenburškem mestnem okraju 28. avg.

Karlovi vari, 30. julija. Nemški nacionalci so proti češkim pevcem, ki so se sem pripeljali, priredili demonstracijo. Dr. Englu so odtrgali dva kosa od njegove obleke.

Lvov, 30. julija. Meseca avgusta se vrši v Dombrovi poljsko - šlezijski shod. Na shodu bode poročal včeraj v Zakopanih izvoljeni stalni odbor, kaj je storiti proti napredujočemu čehizovanju poljskih krajev.

Lvov, 30. julija. Listi poročajo, da bo kanonik Teodorowicz imenovan armensko-katoliškim nadškofom v Lvovu.

Berolin, 30. julija. »Mali Journal« je zvedel iz Petrograda, da se bodeta konec avgusta ali začetkom septembra na odprtem morju pred izlivom Visle sešla cesar Viljem in ruski car.

Rim, 30. julija. Povodom včerajšnje obletnice smrti kralja Umberta so bile vse prodajalnice zaprte. Več tisoč ljudij je došlo v Rim, da se udeležuje žalnih slovesnostij. V Milanu so v navzočnosti vojvode Aosta položili temeljni kamen za spominsko kapelico. V Monzi bodo na prostoru, kjer je kralja Umberta doletela smrt, tudi zgradili kapelo ter se je včeraj temeljni kamen slovesno položil.

Pariz, 30. julija. Od 96 ožjih volitev za generalne svetnike je dosedaj

znan izid v 94 okrajih. Izvoljenih je 83 republikanov, 11 konservativcev. Prvi pridobe 17, izgube pa 7 mandatov.

Stockholm, 30. julija. Strašen gozdni požar divja na Jütlandskem. 3000 vojakov je prihitelo gasiti.

Petrograd, 30. jul. Kozlovskega ekspedicijo je napadlo v Tibetu 2000 Tungusov. Kozlovski se je hrabro branil, vendar se domneva, da noben član ekspedicije ni ostal pri življenju.

Aden, 30. julija. Reuterjev urad javlja: Mullaha, voditelja ostankov onih derviških čet, ki jih je mej modrim in belim Nilom porazil svojedobno Kitchener, so Angleži premagali v vročem boju 17. t. m. Na angleški strani je padel jeden častnik in 12 mož, jeden častnik in 20 mož je ranjenih. Derviši imajo ubitih 70 mož.

Dunaj, 30. junija. Razširjene so govorice, da se je Krüger v interesu miru obrnil na cesarja Franca Jožefa, ki njegove prošnje ni naravnost odbil in odgovori Krügerju, ko bo urad vnanjih poslov pri zunanjih poslaništvih se prepričal, če je sedaj ugoden čas za posredovanje.

London, 30. julija. Čuje se, da lord Kitchener poveljstvo v Južni Afriki odloži na vsak način meseca decembra brez ozira na to, ali bode vojna končana ali ne, in da prevzame višje poveljstvo v Indiji. Za njegovega naslednika v Južni Afriki je baje določen general Lytleton.

Umrli so:

28. julija. Anton Burger, davčnega kontrolorja sin, 5 let, Erjavčeva cesta 4, gastro intestinalis acuta. — Ivanka Sone, voznika hči, 3 mesece, Cerkvene ulice 25, želodčni in črevesni katar. — Mirko pl. Strenkowski, učenec, 10 let, meningitis basilaris.

Žitne cene

dné 29. julija 1901.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen K 8-32 do 8-33
Rž za jesen » 7-16 » 7-17
Koruza za julij-avgust » 5-59 » 5-61
» september-oktober » 5-70 » 5-72
» maj-junij 1902 » 5-47 » 5-48
Oves za jesen » 6-65 » 6-67

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za oktober » 8-11 » 8-12
Rž za oktober » 6-79 » 6-80
Oves za oktober » 6-32 » 6-34
Koruza za julij » — » —
» avgusta » 5-28 » 5-29
» maj 1902 » 5-17 » 5-18

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška K 8-20 do 8-60
» južne žel. » 8-10 » 8-40
Rž » 7-20 » 7-40
Ječmen » — » —
» ob Tisi » — » —
Koruza ogerska » 5-70 » 5-80
Cinkvant » 6-75 » 7-10
Oves srednji » 7-40 » 7-60
Fižol » 7-75 » 10-00

Hiša ,Gostilna Triglav' v Lescah

Je na prodaj, ali pa se sprejme

» » » » » gostilničar » » » » »

kateri je v tem strokovnjak. — Več se izve pri

732 3-1

Adolf Hauptmann-u v Ljubljani.

Dunajska borza.

Dne 30. julija.

20 mark 23-46
20 frankov (napoleonor) 19-02
Italijanski bankovci 91-—
C. kr. cekini 11-30

Dne 29. julija.

3-2% državne srečke l. 1854. 250 gld. 184-—
5% državne srečke l. 1860. 100 gld. 171-—
Državne srečke l. 1864. 100 gld. 207-50
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron 95-15
Tisne srečke 4% l. 100 gld. 144-25
Dunavske vravnave srečke 5% 257-25

Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878 105-—
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4% 94-25
Prioritetne obveznice državne železnice 430-—
» južne železnice 3% 342-40
» južne železnice 5% 121-50
» dolenskih železnic 4% —
Kreditne srečke, 100 gld. 388-50
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld. 500-—
Avstrijskega rubežega križa srečke, 10 gld. 48-—
Ogerskega » 5 » 25-—
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld. 16-25
Rudolfove srečke, 10 gld. 58-—

Salmove srečke, 40 gld. 200-—
St. Genois srečke, 40 gld. 234-—
Waldsteinove srečke, 20 gld. 328-—
Ljubljanske srečke 69-—
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld. 268-75
Akcije Ferdinandove avst. želez., 1000 gld. st. 5830-—
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld. 855-—
Akcije južne železnice, 200 gld. st. 88-50
Splošna avstrijska stavbiarska družba 144-—
Montanska družba avst. pisa 406-25
Trboveljska premogarska družba, 70 gld. 430-—
Papirnih rubljev 100 253-—

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za izgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje.
Kulanična izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„M E R C U R“

l. Wallzeile 10 in 13, Dunaj, l. Strobelgasse 2.

Pojasnila: V vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kurnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostih papirjev in vestni vati za dosede kolikor je mogoče visocnega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.

Izdajatelj: Dr. Evgen Lampe.

Odgovorni vrednik: Iven Rakovec.

Tisk „Katoliške Tiskarne v Ljubljani.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m. srednji zračni tlak 736-0 mm.

Čas opazovanja	Stanje neba	Temperatura v Celziju	Vetromer	Nebes	Podavina
29. 9. zveč.	737 0	22 0	sl. jzrah.	del. oblak.	
30. 7. zjutr.	738 8	16 8	brezvetr.	del. oblak.	0 0
2. popol.	738 7	29 1	sr. jzrah.	pol oblak.	

Srednja včerajšnja temperatura 22-4 normale: 19-8*

Zahvala. 731 1-1

Globoko potrti ob nenadomestljivi izgubi svojega iskreno ljubljenega soproga, oziroma očeta, brata, svaka in strčka, gospoda

Josipa Millautz-a

zahvalujemo se srčno vsem sočutnikom za obilne, prijazne tolažilne besede ob priliki boleznih in smrti, za obilo darovane prekrasne vence, za mnogobrojno častilno spremstvo k večnemu počitku, osobito pa čast duhovščini, slav. uradništvu c. kr. okr. sodnije, davkarje itd., slav. učitelstvu, slav. c. in kr. žandarmeriji, gospodom pevcem ljubljanskim pod vodstvom g. prof. Gerbiča za ganljivo, milo petje pred hišo, v cerkvi in na mirovdvoru, slavni požarni brambi cerkniški, domačim možakom-nositeljem vencev in sveč, ter vsem nebrojnim prijateljem in znancem od blizu in daleč, proseč vse, da blagovolijo ohraniti prežgoda umrlega nezabnega rajnega v blagem spominu.

V Cerknici, dne 29. julija 1901.

Žalujoči ostali.

Barve za učence ima v največji izbi v zalogi trdnja

BRATA EBERL v Ljubljani, Františkanske ulice. 228 19 11-1

Vnanja naročila proti povzetju.

Postranski zaslužek,

trajen in rastoč, ponuja se spoštovanim, deloljubnim in stalno naseljenim osebam s prevzetjem zastopa domače zavarovalne družbe prve vrste. 413 15

Ponudbe pod „1.798“, Gradec, poste restante.

Trgovskega učenca

takoj sprejemem

v svojo trgovino z manufakturnim in specerijskim blagom

720 3-2

Fran Ksav. Goli,

trgovec v Idriji.

Najnižje cene.

363 39-16

Največji izbor.

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch

tovarna dežnikov, Ljubljana, Mestni trg 15.

Hiša ,Gostilna Triglav' v Lescah

Je na prodaj, ali pa se sprejme

» » » » » gostilničar » » » » »

kateri je v tem strokovnjak. — Več se izve pri

732 3-1

Adolf Hauptmann-u v Ljubljani.

Dunajska borza.

Dne 30. julija.

20 mark 23-46
20 frankov (napoleonor) 19-02
Italijanski bankovci 91-—
C. kr. cekini 11-30

Dne 29. julija.

3-2% državne srečke l. 1854. 250 gld. 184-—
5% državne srečke l. 1860. 100 gld. 171-—
Državne srečke l. 1864. 100 gld. 207-50
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron 95-15
Tisne srečke 4% l. 100 gld. 144-25
Dunavske vravnave srečke 5% 257-25

Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878 105-—
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4% 94-25
Prioritetne obveznice državne železnice 430-—
» južne železnice 3% 342-40
» južne železnice 5% 121-50
» dolenskih železnic 4% —
Kreditne srečke, 100 gld. 388-50
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld. 500-—
Avstrijskega rubežega križa srečke, 10 gld. 48-—
Ogerskega » 5 » 25-—
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld. 16-25
Rudolfove srečke, 10 gld. 58-—

Salmove srečke, 40 gld. 200-—
St. Genois srečke, 40 gld. 234-—
Waldsteinove srečke, 20 gld. 328-—
Ljubljanske srečke 69-—
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld. 268-75
Akcije Ferdinandove avst. želez., 1000 gld. st. 5830-—
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld. 855-—
Akcije južne železnice, 200 gld. st. 88-50
Splošna avstrijska stavbiarska družba 144-—
Montanska družba avst. pisa 406-25
Trboveljska premogarska družba, 70 gld. 430-—
Papirnih rubljev 100 253-—

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za izgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje.
Kulanična izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„M E R C U R“

l. Wallzeile 10 in 13, Dunaj, l. Strobelgasse 2.

Pojasnila: V vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kurnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostih papirjev in vestni vati za dosede kolikor je mogoče visocnega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.

Izdajatelj: Dr. Evgen Lampe.

Odgovorni vrednik: Iven Rakovec.

Tisk „Katoliške Tiskarne v Ljubljani.